

NOI ÎN LUME

VINEREA LUNGĂ – meces la Torino, în
cadrul Festivalului UTE

Pe 17 și 18 noiembrie 2007, Teatrul Maghiar de Stat din Cluj a fost invitat să prezinte la Torino, în cadrul celei de-a XVI-a ediții a Festivalului Uniunii Teatrelor din Europa, spectacolul *Vinerea lungă* de Visky András, în regia lui Tompa Gábor.

Reprezentările, subtitrate în italiană, au fost susținute în sala manejului Cavallerizza Reale. Anunțată în importante cotidiene precum „La Repubblica” și „La Stampa”, cea dintâi prezență a Teatrului Maghiar din Cluj în patria lui Strehler s-a bucurat de o primire entuziastă, dar și de cronici elogioase.

În „Torinosette La Stampa”, pe 16 noiembrie, sub titlul „Holocaust și diversitate”, Monica Bonetto întâmpină „un spectacol care povestește, în limbajul universal al

Foto: István Biró

teatrului, despre brutalitatea și obtuzitatea devastatoare, și despre consecințele sale cele mai tragice”. După ce citează o declarație a lui Tompa Gábor, referitoare la „caracterul sacru” al piesei semnate de colaboratorul său apropiat, Visky András, autoarea articolului menționează că reprezentațiile vor fi prefațate de o întâlnire cu regizorul, moderată de Roberto Tessari și găzduită de Teatrul Gobetti.

Pe 18 noiembrie 2007, site-ul www.cinemaavvenire.it consemnează deja o cronică semnată de Ludovica Henrici, din care reproducem aici următorul fragment:

„Kadișul este o rugăciune rituală evreiască pentru care este necesară prezența a zece bărbați: pe scenă vedem un cor compus din nouă persoane, or, în lipsa celui de-al zecelea, ritualul nu poate avea loc. Persoana absentă este metafora lui Mesia, a celui care continuă să fie absent și pe care îl așteptăm în continuare, a celui Mesia care, odată sosit, va fi omorât. Prin urmare, cea de-a zecea persoană, absentă, poate fi și scriitorul însuși, artistul care ne scrie istoria, pe care nu îl acceptăm, dacă nu o scrie așa cum o vrem noi. Așadar, nouă persoane – prezente – și un țap ispășitor. Structura spectacolului este construită și ea asemenea unui ritual: 11 imagini (scenete) tematice diferite, aliate potrivit muzicii care armonizează acțiunea și coregrafia.

O tabără de prizonieri în care totul se petrece conform unor ritualuri, fiecare zi se derulează pe baza unui program precis și riguros: însăși condiția de prizonier este un ritual al supraviețuirii. Spațiul în care ritualul se întruchipează are o importanță fundamentală: în jurul unei cabine transparente se adună toate, această cabină fiind metafora relației dintre artist și singurătate, într-o societate care deseori nu își recunoaște valorile. Personajul principal este prizonierul acestei cabine: spațiul, strâmt și transparent, simbolizează fragilitatea ființei umane, sentimentul lipsei de intimitate, al abandonării; simbolizează, în același timp, intimitatea și lipsa acesteia; sugerează imaginea copilului nenăscut, placenta, al cărei rol ar fi fost să protejeze copilul. Să-l protejeze pe acel copil a cărui aducere pe lume personajul principal nu și-a asumat-o, cu toate că la Auschwitz – așa cum se afirmă de mai multe ori de-a lungul spectacolului – s-au născut copii.

Piesa abordează probleme foarte delicate și grave: conflictul între individ și societate, între creator și comunitate, holocaustul – și totuși, spectacolul ne surprinde printr-o tonalitate ironică căreia nu îi este asociată nici patosul exagerat, nici (auto)victimizarea peste măsură, ba chiar am putea spune că tocmai aceste sentimente sunt antidoturile cele mai eficiente ale ironiei. Astfel, holocaustul devine un eveniment universal – nu numai al istoriei evreilor –, pentru că trebuie să-l considerăm ca atare.

Rezultatul scenic al tuturor acestor elemente este o reprezentație incredibil de captivantă, poetică, perfectă în toate detaliile ei. Aici se cuvine să evidențiem prestația superbă și neobișnuit de profundă a personajelor piesei *Vinerea lungă* – jocul corului de nouă persoane (Hilda Péter, Attila Orbán, Balázs Bodolai, Enikő Györgyjakab, Zsolt Bogdán, Levente Molnár, Ernő Galló, Lehel Salat, Ferenc Sinkó, Emőke Kató), care iese deseori din rol, pentru a îmbrăca noi identități –, și pe cea a ultimului sosit, în rolul celui de-al zecelea personaj, rol complex și tulburător, interpretat de Áron Dimény.

Celălalt personaj principal, de asemenea foarte important și perfect, este muzica însăși (o ilustrație muzicală semnată Tompa Gábor), pe care este construit ritmul piesei, și care este în armonie cu structura textului: această muzică nu este nicio clipă o simplă ilustrație, ci un veritabil – câteodată dramatic – comentariu al piesei.“